

Talum mora obstati str. 4
Inovatorji v Trimu Trebnje str. 5-6
Talum Inštitut prvič kot organizator medlaboratorijskega primerjalnega preskušanja na področju aluminij-silicijeve zlitine str. 7
Intervju z Jožetom Gavezom str. 10
Storal in Talum Izparilniki skupaj str. 12
Z nami dela študentka iz Belgije str. 12
Zgodbo o Talumu je mogoče pripovedovati na različne načine – reportaža str. 16
V samoti bombaževih polj str. 17

Prva gledališka predstava v Talumu v ugasnjeni hali B

Iz vsebine

4

6

9

10–11

12

13

14

16–17

18–19

20

21

3 Kdor ne dela, naj vsaj je

4 Talum mora obstati

Razvoj sistema inovativnosti

5–6 Inovatorji v Trimu Trebnje

7 Talum Inštitut prvič kot organizator medlaboratorijskega primerjalnega

preskušanja na področju aluminij-silicijeve zlitine

8 Klimatske naprave za vroče glave

9 Koordinator finalizacije ulitkov

10 Intervju z Jožetom Gavezom

12 Storal in Talum Izparilniki skupaj

Z nami dela študentka iz Belgije

13 Odlična predstava mlajših dečkov na Gothia Cup na Švedskem

Radi bi, da se nam pridruži več mladih

14 Fotografije meseca

15 Med salonskim humanizmom in osebno etiko

16 Zgodbo o Talumu je mogoče pripovedovati na različne načine – reportaža

17 V samoti bombaževih polj

18–19 Kaj prodajamo in kaj kupujemo? – fotoreportaža

20 Hoja za zdravje

21 Prijemali so predvsem krapi

Merjenje moči kegljačev Taluma

23 Križanka

Naslovnica: Gledališka predstava v ugasnjeni hali B v Talumu

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: darko.ferlinc@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter Srdan Mohorič, član.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Srdan Mohorič.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

Kdor ne dela, naj vsaj je

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Spet se pogostokrat sliši razprava o socialni državi. Jo imamo ali je nimamo, to je zdaj vprašanje. Socialno državo so si izmislili v 20. stoletju. Še danes ostaja najpomembnejša družbena inovacija tega časa. Vse države, vsaj v Evropi, se gredo take države. Toda nobena socialna država ni zmogla rešiti problema revščine. To velja tudi za države, za katere pravimo, da imajo blaginjo. Vsi sistemi državnih politik, povezanih s pravno državo, so bili razviti stihjsko, tako da danes ne vemo, kakšni so učinki različnih socialnih programov v različnih državah. Ne vemo torej, kako rešiti problem revščine.

V 20. stoletju so se začele naplavljati tudi napovedi o tako imenovani petinski družbi. V njej naj bi delalo le 20 odstotkov ljudi, preostali pa bi živeli od različnih socialnih pomoči in podpor. Če se bodo napovedi uresničile, bo seveda zelo naraslo število ljudi, ki bodo živeli pod pragom revščine.

V Sloveniji je ljudi, ki živijo pod pragom revščine, po navedbah Statističnega urada RS za leto 2011 že 13,6 odstotka ali 273.000. Meni se ta številka zdi gromozanska. Najslabše gre seveda brezposelnim, zlasti tistim z otroki. Če dobiš na mesec manj kot 600 evrov neto dohodka, si v Sloveniji revež. In na žalost je takih iz leta v leto več. Zanimiv je podatek, da si skoraj polovica slovenskih gospodinjstev ne bi mogla privoščiti nepričakovanega izdatka nad mejo 495 evrov. Vemo pa, da ni treba veli-

ko, da nastane škoda, ki v trenutku povzroči tak izdatek. Kaj torej narediti, da ne bomo imeli revežev? Težko vprašanje, vendar vredno razmisleka. Morda tudi v Talumu.

Poletje je čuden čas. Ko smo začeli pripravljati julijsko številko Aluminija, se je zdelo, da bo težko. Da bomo komaj kaj spravili skupaj. Ampak je kar šlo. Številka je v glavnem posvečena inovativnosti. To je dobro. Zares si zelo prizadevamo, da bi vsak od nas dobil občutek za spremembe. Za kaj novega, vseeno kaj. Da bi ob svojem delu razmišljal in si upal povedati, kaj bi spremenil. Pa če je stvar še tako majhna in na prvi pogled neumna. Iz malega raste veliko. In treba si je upati.

Kar nekaj projektov teče. Prvi koraki so kratki in predvsem težki. Treba pa je verjeti v to, kar delamo, in v to, kar naj bi iz tega nastalo. Mnoge stvari gredo na novo, ni izkušenj, ni pravega znanja, ni prave organiziranosti. Tipamo. Razmišljamo o stvareh, ki bi jih včasih pogledali prek rame. Danes se nam zdijo tako rekoč odrešujoče. Tako pač gre. Nove ideje, novi izdelki, nova organiziranost, prenovljeni mi in naša razmišljanja. Poti so dolge, čeprav bi morale biti kratke. Ni časa. Treba je delati preskoke, se hitro učiti, hitro reagirati, predvsem pa videti naprej in videti tisto, česar danes večina ne vidi. In to je težko. Toda ne pretežko za tiste, ki verjamejo. In si upajo. ▣

»Da bi ob svojem delu razmišljal in si upal povedati, kaj bi spremenil.«

Talum mora obstati

MAG. FRANC VIŠENJAK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Mag. Franc Višenjak, član Uprave Taluma

Področje ekonomike v Talumu je zadnje čase postalo resno. Nič nam ne gre na roko. Za ceno elektrike smo moledovali in prepričevali lastnike že ob koncu lanskega leta in dosegli neko kompromisno rešitev z garancijami. Vendar tu še ni dovolj težav, zdaj je padla še cena aluminija na borzi, da je ogrožena proizvodnja aluminija. Upanje nam daje, da smo še likvidni in da se takšno stanje ne bo nadaljevalo v leto 2013.

Da pa ne nadaljujem s to težavo, želim napisati nekaj razmišljanj o predstavi, ki je bila v hali B.

V samotni bombaževih polj je predstava, ki je bila odigrana v pravem okolju. Sedeti v ogromni prazni, parcialno razsvetljeni opuščeni hali B in spremljati na prvi pogled čudno predstavo, je poseben občutek. Mislim, da smo delavci Taluma to doživljali drugače kot drugi obiskovalci. Ta hala je dala ogromno ton kovine. Za to kovino je bilo v razmerah, ki jih je nudila, izločenega veliko potu v vročih poletjih, ponoči in podnevi. Sedaj je bila tam tribu-

na, na kateri smo v polmraku sedeli obiskovalci, v vseh obratih Taluma pa je nemoteno tekla proizvodnja. V proizvodnji niso vedeli, kaj se godi v opuščeni hali. Tam pa smo v soju sekajoče svetlobe reflektorjev in žive glasbe spremljali dialog med kupcem in prodajalcem. Vemo, da sta neznanca, in spoznamo, da ne vesta, kaj prodajata in kaj kupujeta. S svojo igro ustvarita kaos današnjega časa. Meni sta nazorno predstavila, kako težko je biti prodajalec in kako težko je biti kupec. Oba sta v vrtincu trgovine, ki poganja svet in neoliberalizem. Oba morata v procesu trgovanja totalno dati sebe za neke cilje in koristi, ki jih nista sprejela za svoje.

Sam nisem dojel nekega pravega zaključka. Ostal pa mi je občutek, da je svet trgovanja, trgovine poseben in da je na žalost edini, ki poganja ta svet. Krutost današnjega sveta, v katerem mora obstati tudi Talum. ■

Razvoj sistema inovativnosti

Vključevanja zaposlenih v inoviranje kot vir trajne konkurenčne prednosti je del strategije skupine Talum za obdobje 2012–2015. Osredotoča se na sedem strateških projektov, med njimi tudi na projekt, imenovan **Razvoj sistema inovativnosti**, z vzpostavitvijo inovacijske kulture, podpore odprtim idejam, z dinamičnim in komunikativnim okoljem, inovacijami kot čustvenim izzivom, z motivacijskimi in stimulativnimi mehanizmi, s katerimi bomo zgradili sistem ciljnega zbiranja idej po različnih kanalih ter nastavili sistem zbiranja, preverjanja in realizacije idej, inovacij in inovacij.

VESNA MASTEN
FOTO: LILIJANA DITRIH

Tako je bil zamišljen projekt, v katerem aktivno deluje skupina, ki je med drugimi aktivnostmi 19. junija izvedla eno izmed celodnevni delavnic Kako z oblikovalskim razmišljanjem do inovativnih izdelkov iz aluminija.

Na delavnico so bili povabljeni nekateri zaposleni, ki so že prispevali svojo idejo o tem, kako do

novega izdelka iz aluminija. Na tem mestu še enkrat vabimo vse, ki se kakor koli vidite kot aktivni soudeleženci v tovrstnih delavnicah, da se prijavite tako, da pošljete e-pošto na inovacije@talum.si in v "Zadeva: " vpišete "Delavnice". Sklop delavnic bo obravnaval konkretne izzive in pri tem uporabljal različne tehnike ter

Udeleženci delavnice

metode. Delavnice bodo potekale v različnih časovnih intervalih. Pa nazaj k delavnici. Celodnevna delavnica je bila namenjena spoznavanju procesa in orodij kreativnega reševanja problemov; oboje nam je predstavil Gorenje design studio. Začetek delavnice z »idejčkanjem« na temo zeleni in obnovljivi aluminij je prevetril možgane udeležencem ter jih razdelil v dve skupini. Vsaka skupina naj bi – kot je že bilo omenjeno – obravnavala konkretni izziv, vendar se je v eni skupini razvila iz enega izziva kar v tri. Udeleženci delavnice smo v procesu

odkrivali širši vidik zadanega problema, stopili v čevlje uporabnikov in na koncu eni bolj, drugi manj kreativno razvili prototipe potencialnih rešitev. Končni rezultat delavnice je nov koncept rešitve in poslovnega modela, ki bo pomagal drugim skupinam, te pa bodo razvijale idejo, kako do inovativnih izdelkov iz aluminija. Kot udeleženka lahko potrdim, da je bilo na delavnicah zelo kreativno in dinamično ter da je potreba po takšnih delavnicah med zaposlenimi, ki prispevajo ideje, zaželeno.

Ker se je na delavnici razvila tudi debata, kako naprej in kaj vse je treba še storiti, da bo naša ideja prišla v obliki »proizvoda« na tržišče, moram poudariti, da je proces od prijave ideje do njene realizacije dolgotrajen in da je potrebno potrpljenje. Da bi bilo zaposlenim, ki se v skupini Talum ukvarjajo z inovacijskim procesom, lažje, pobudnikom inovacijskih predlogov pa jasneje, kako ravnati, pripravljamo nov organizacijski predpis. V njem bodo med drugim pojasnjeni nekateri tako podobni izrazi, kot so koristni predlog, izboljšava, inovacija in

izum, ter razložene aktivnosti, ki so potrebne za začetek postopka do realizacije.

Zanimiva je tudi statistika, ki pravi, da le 1 odstotek inovacij pride na trg, ker trg izbere le tiste, ki tehnično in komercialno preživijo, zato se moramo zavedati, da vse ideje ne bodo že jutri prinesle v »fabriko« milijonov, ampak so lahko za nas motivacija, da iščemo, staknemo glave in poskusimo najti pravi izziv, ki bo naš vir trajne konkurenčne in eksistenčne prednosti. Si upamo?

Inovatorji v Trimu Trebnje

(2. del)

V prejšnji številki Aluminija smo na kratko napisali nekaj vrstic s strokovne ekskurzije v Trimo v Trebnjem. Na prvo strokovno ekskurzijo smo povabili vse tiste, ki ste v preteklih treh letih predlagali najmanj štiri koristne izboljšave ali vsaj eno tehnično izboljšavo. Tokrat predstavljamo vtise in mnenja nekaterih udeležencev.

Prestrukturiranje Taluma z inovativnostjo

BRIGITA AČIMOVIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Anton Cep, Izparilniki

Ob povabilu sem bil prijetno presenečen. Najprej sem preveril, ali so ga prejeli tudi drugi sodelavci. Šele ko sem dobil tudi potni nalog, sem vedel, da gre zares. V Trimu sem bil presenečen nad sprejemom, saj so nas sprejeli kot prave izumitelje. Predstavili so nam vse, odkrito in neposredno. Nič niso skrivali. Škoda, da smo imeli premalo časa, saj bi verjetno še marsikdo izmed nas postavil kakšno vprašanje. V Trimu sem dobil vtis, da so vsi kot ena družina, takšna zdrava družina. Vidi se, da držijo skupaj, da raz-

mišljajo. Posebej mi je ostalo v spominu, da pri njih ne zaposlujejo ljudi, ki iščejo službo, ampak takšne, ki želijo delati skupaj z nami in ki bodo postali pravi člani njihove družine. Zanimiv in drugačen se mi je zdel tudi njihov sistem nenapovedanih notranjih presoj, ne pa da so vse kontrole napovedane. Pri ogledu proizvodnje so mi povedali, da je pri njihovem načinu dela pomemben vsak delavec. Če enega ni, se lahko ustavi cela linija. V takšnih primerih tisti, ki ga nadomesti, pride v dveh urah. Z nadomeščanji nimajo težav. Tudi zaključek

ekskurzije z ogledom inovativne razstave je bil v duhu celega dne: inovativen.

Roman Kukovec, Rondelice

V sklopu ekskurzije v Trimo so nam na kratko predstavili njihov sistem spremljanja in nagrajevanja inovativnosti v proizvodnem procesu. Iz prikazanega je jasno, da so izbrali moderen model, ki analitično spremlja vse dogajanje na področju inovativnosti na ravni celotnega podjetja. Razdeljen je na posamezne sklope: - Z internim natečajem *Nora ideja* spodbujajo zaposlene, da raz-

»Ob tej priložnosti bi se rad v imenu vseh zahvalil organizatorjem, ki so nam ta posebni dan tudi omogočili.« Nenad Kardum

Anton Cep

Gorazd Fišer

Nenad Kardum

mišljajo zunaj ustaljenih okvirov svojega dela, spodbujajo nekonvencionalen in svoboden pogled na življenje. S tem ustvarjajo kulturo *inovativnosti* med vsemi zaposlenimi. Na trgu so namreč inovacije tisto, kar jih razlikuje od konkurence in jim omogoča uspešen nastop.

- V Trimu imajo več kanalov za zbiranje idej zaposlenih, od *Trimu nore ideje*, *TIP-ov* (*Trimu*

inovacijskih predlogov), koša idej za zaposlene in zunanje partnerje, delavnic za ustvarjanje idej s ključnimi strankami in dobavitelji do rednega letnega procesa ustvarjanja idej in sistema prijav izumov in patentov. Tako vsak zaposleni v okviru omenjenih različnih orodij povprečno odda **vsaj en** inovacijski predlog na leto.

- Sistemi nagrajevanja predlogov

so prav tako ločeni po omenjenih orodjih. Nagrada za zmagovalca *Trimu nore ideje* je bila v preteklih letih polet v breztežnostnem stanju, obisk nuklearne podmornice ali udeležba na treningu za astronauta v NASI. Predloge izumov, patentov in inovacijskih predlogov v Trimu ureja Pravilnik o zaščiti in nagrajevanju inovacij, ki predvideva nagrade v odstotkih glede na dosežen učinek predloga, pri čemer je določena zgornja meja letnega izplačila nagrade.

Iz povedanega je jasno, da se v Trimu zavedajo pomembnosti procesa inovacij in nerad priznam, da so na tem področju kar nekaj korakov pred nami. Predstavitelj je bila zame kar poučna, saj sem se prvič srečal s takšnim sistemom v praksi nekega realnega podjetja.

Gorazd Fišer, Ulitki

Celotna ekskurzija je bila zame pozitivno presenečenje. Že ob povabilu sem bil zadovoljen, saj sem bil prvič povabljen na kaj podobnega in sem se ekskurzije z veseljem udeležil. Sem človek, ki rad razmišlja, kako bi si lahko delo olajšal, kako bi po najlažji in najkrajši poti prišel do rezultata. Zato sem včasih tudi nekoliko drugačen od drugih.

Podjetje Trimu v Trebnjem je name naredilo zelo pozitiven vtis. Vidi se, da je zanje inovativnost dejansko zelo pomembna, da to nenehno gojijo in da realizirane ideje ustrezno nagradijo. Prepričal sem se, da je to tudi v praksi dejansko res, da se to, kar so nam povedali na začetku, v praksi dejansko izvaja. Da bi jih dohite-li, bo pri nas treba narediti še marsikaj. Od njih se lahko veliko naučimo. Najbolj mi je ostal v spominu njihov krog oziroma načela poslovne odličnosti.

Razmišljal sem, kaj bi morali narediti v Talumu, da bi se jim približali. Najprej bi morali biti med seboj poštene. Poštene v medsebojnih odnosih na vseh ravneh in se ne gledati postrani, ne se prezirati. Sprejeti, da delamo tudi napake. Pri nas je preveč samouveljavljanja posameznikov, pomembnejši bi nam moral biti MI. Ne glede na izobrazbo in delo, ki ga posameznik opravlja. Večkrat bi morali povprašati za mnenje

tudi druge delavce, ne le inženirjev. Seveda je za dobre ideje in koristne predloge pomembna tudi nagrada, a ne le materialna. Tudi pohvala in priznanje sta pomembna.

Nenad Kardum, Aluminij

V jutranjih urah je avtobus izpred tovarne Talum v Kidričevem odpeljal proti Dolenjski, natančneje v mesto Trebnje. Naš cilj je bil ogled podjetja Trimu, podjetja za inženiring in proizvodnjo montažnih objektov, in seznanitev z njegovim delom. Pričakali in toplo pozdravili so nas gostitelji, gospa Strmec in gospa Briški ter gospod Zupanič. Gospa Briški nam je predstavila, kako pri njih poteka program inovativnosti. Mene je najbolj zanimalo, kako delavce spodbudijo k inovativnosti. Iz besed gospe Briški sem lahko razbral, da pri njih stimulator ni denar, ampak to, da se delavci in vodilni zavedajo, da če ne bodo vlagali v inovativnost in razvoj, po določenem času ne bodo več konkurenčni, kar jih lahko stane obstoja. Mislim, da je to dober način razmišljanja, ki bi ga morali čim prej sprejeti tudi v našem podjetju. Gospa Briški bi nam povedala še ogromno zanimivega, vendar nas je preganjal čas. Čisto za konec smo si ogledali še razstavo Razkrita telesa, ki trenutno poteka v Ljubljani in je resnično vredna ogleda. Ob tej priložnosti bi se rad v imenu vseh zahvalil organizatorjem, ki so nam ta posebni dan tudi omogočili.

Štirje udeleženci, štirje različni zapisi. Za konec dodajam še lastne vtise in razmišljanje.

Vseh sodelavk in sodelavcev, ki so v preteklih letih napisali kar nekaj predlogov, pred ekskurzijo osebno nisem poznala, sem jih pa zaznala med ekskurzijo. Vsaj večino. Presenečena in hkrati vesela sem bila, koliko energije in idej je v njih. Iz njih je ob posameznih vprašanjih kar vrelo, kaj in kako bi lahko naredili drugače, bolje, učinkoviteje. Takoj so bili za iskanje rešitev. Mogoče jih moramo samo pogostejše vprašati ter k temu pritegniti še druge. V rek »Več glav več ve« še vedno močno verjamem. ■

Talum Inštitut prvič kot organizator medlaboratorijskega primerjalnega preskušanja na področju aluminij-silicijeve zlitine

Namen medlaboratorijskih primerjav je dokazovanje usposobljenosti laboratorijev za izvajanje specifičnih preskusov, meritev ali kalibracij ter dokazovanje uspešnosti in zadovoljivosti posameznega laboratorija v neposredni primerjavi z drugimi laboratoriji na področju laboratorijskega preskušanja.

VALERIJA ROJKO
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Možne koristi in prednosti medlaboratorijskih primerjav, ki jih sodelujoči laboratoriji lahko izkoristijo, so:

- potrjevanje usposobljenosti,
- ugotavljanje težav na področju preskušanja ali merjenja,
- primerjanje metod in postopkov,
- izboljševanje delovanja,
- usposabljanje osebja,
- večanje zaupanja pri osebju, vodstvu in zunanjih uporabnikih laboratorijskih storitev,
- primerjanje zmogljivosti izvajalcev,
- pridobivanje referenčnih materialov,
- določanje natančnosti, točnosti in obnovljivosti metod,
- izpolnjevanje zahtev zakonoda-

jalcev in akreditacijskih organov,

- zagotavljanje dodatnega obvladovanja tveganj za laboratorije,
- nenazadnje tudi zagotavljanje dodatnega vira zaslужka.

Aprila je Talum Inštitut d.o.o. prvič organiziral mednarodno medlaboratorijsko primerjalno preskušanje aluminij-silicijeve zlitine s sestavo z dvajsetimi elementi: Si ≈ 10 %, Fe $\approx 0,4$ %, Cu $\approx 0,2$ %, Mn $\approx 0,2$ %, Mg $\approx 0,4$ %, Cr $\approx 0,02$ %, Ni $\approx 0,01$ %, Zn $\approx 0,2$ %, Ti $\approx 0,02$ %, Ga $\approx 0,01$ %, Pb $\approx 0,01$ %, Sr $\approx 0,02$ %, Ca, Cd, Na, P, Sb, Sn, V, Zr $< 0,01$ %.

Vzorci na sliki so bili pripravljeni iz aluminijeve zlitine v družbi Talum Livarna in dodatno obde-

lani v družbi Talum Servis in inženiring.

Mednarodne primerjalne meritve se je udeležilo 11 laboratorijev. Sodelovalo je šest slovenskih laboratorijev ter po en laboratorij iz Bosne in Hercegovine, Poljske, Srbije, Hrvaške in Norveške.

Vsi laboratoriji so meritve izvajali na izbranih parametrih po metodi optične emisijske spektrometrije (OES) v skladu s standardom

EN 14726 in po predpisanem postopku.

Udeleženci so rezultate podali v izpolnjenih elektronskih formulirjih z vsemi zahtevanimi podatki.

Za zagotavljanje anonimnosti udeleženi laboratorijev je bila vsakemu laboratoriju dodeljena koda, ki je znana le organizatorju in udeležencu. Pri obdelavi podatkov ter posredovanju rezultatov v poročilu se posamezni udeleženi laboratorij obravnava pod to dodeljeno kodo.

Uspešnosti udeleženi laboratorijev smo ocenjevali na podlagi vrednosti z po standardu **ISO 13528:2005**, ki temelji na kriteriju vrednosti z , ta pa podaja merilo uspešnosti.

Meje uspešnosti so:

- če je $|z| < 2$, je uspešnost laboratorija zadovoljiva,
- če je $2 < |z| < 3$, je uspešnost laboratorija vprašljiva,
- če je $|z| > 3$, je uspešnost laboratorija nezadovoljiva.

Rezultate udeležencev smo za lažji pregled podali grafično. Medlaboratorijske primerjalne meritve aluminij-silicijeve zlitine so bile izvedene uspešno in vsak udeleženec je prejel potrdilo o uspešnosti. ■

Vzorci zlitine

TALUM • INŠTITUT

Talum Inštitut, raziskovalno inštitutsko društvo d.o.o. s sedežem v Kidričevu, Slovenska cesta 10, 2325 Kidričevo
tel.: +386 (0)2 795 341, fax: +386 (0)2 795 375, e-pošta: info@talum.si, www.talum.si

POTRDILO

Talum Inštitut d.o.o.
Tovarniška cesta 10
2325 Kidričevo

o sodelovanju v medlaboratorijski primerjavi aluminijeve zlitine vzorca 12/1

Oznaka laboratorija: 3

Uspešnost udeležencev:

Število parametrov:	$ z \leq 2$	$2 < z < 3$	$ z \geq 3$
20 od 20	20/100 %	0 %	0 %

Kriterij uspešnosti: $|z| \leq 2$ zadovoljivo, $2 < |z| < 3$ vprašljivo, $|z| \geq 3$ nezadovoljivo

Tehnični koordinator:
Valerija Rojko, univ. dipl. inž. kem. tehnol.

Vodja Laboratorija:
Majda Rožič, univ. dipl. inž. kem. tehnol.

Direktor:
dr. Marko Horvat

Kidričevo, 12. 7. 2012

Logo Evropske unije Logo TALUM • INŠTITUT

Skupna poročila o sodelovanju v medlaboratorijski primerjavi aluminijeve zlitine vzorca 12/1 so na voljo na spletni strani: www.talum.si

Potrdilo o sodelovanju

Klimatske naprave za vroče glave

Najbolje bi bilo napisati kaj o vodi, še bolje o vodi v trdnem agregatnem stanju s sladkorjem ali po domače sladoledu. Prva klimatska naprava je bil led in nato hladilnik.

DR. MARKO HOMŠAK

FOTO: [HTTP://JOOTIX.COM/UPLOAD/DESKTOPWALLPAPERS/CACHE/ICE-CUBE-ICE-CUBE-7WALLPAPER-BLOGFA-COM-1920X1200.JPG](http://jootix.com/upload/desktopwallpapers/cache/ice-cube-ice-cube-7wallpaper-blogfa-com-1920x1200.jpg)

Seveda smo naše okolje in mi sami povezani z vsemi segmenti okolja, od plinastega do trdnega. O tej okoljski problematiki v našem makrosvetu je precej neuspešno tekla beseda velikih državnikov v Riu, spet tam, kjer so že pred dvajsetimi leti postavljali zahteve za izboljšanje človekovega bivanja. Razlike so še vedno prevelike in ne zdi se, da bi se zmanjševale. Torej bo klimatska naprava v glavah državnikov še kako potrebna.

Vidimo, da imajo več uspeha znanstveniki v Cernu na področju mikrosвета, saj so skoraj že dokazali obstoj delca, ki je »kriv«, da imamo maso. In spet je bila za to »kriva« super klimatska naprava s tekočim helijem. Glede mase: včasih bi bilo bolje, da njenega učinka ne bi bilo, predvsem ko se odpravljamo v vroče kraje. In tudi tam je dobro, da imamo klimatsko napravo, še posebej pa nam pride prav na poti tja.

Še pred odhodom na oddih smo skupaj s podizvajalcem dokončali Poročilo o vplivih na okolje za družbo Talum Ulitki. Poročilo je eden izmed pogojev za pridobitev okoljevarstvenega soglasja in okoljevarstvenega dovoljenja pri ARSO. Precej zapletena materija, ki je ob vseh spremembah pri nas in v upravnih postopkih postala že pravi podvig. Še dobro, da imamo v pisarnah klimatske naprave.

Manj spodbudno je precej dolgotrajno sprejemanje smernice EU za finančno kompenzacijo pri indirektnih emisijah CO₂ iz aluminijske industrije, predvsem pa bo ključen prenos te smernice v nacionalne zakonodaje držav članic. Te prevelikega navdušenja pač ne kažejo, saj so državne blagajne že vse bolj ali manj prazne. Obeta se nam torej tudi še vroča jesen in spet bo dobrodošla klimatska naprava – pa smo spet pri glavah. ▣

NK ALUMINIJ
K I D R I Č E V O

Ljubitelji nogometa

Vabimo vas na prvenstveno nogometno tekmo med NK Aluminij in NK Domžale, ki bo v nedeljo, 29. avgusta 2012, ob 18. uri na stadionu NK Aluminij v Kidričevem.

Vstopnice lahko kupite v pisarni sindikata SKEL v Talumu:
- zaposleni v Talumu jih lahko kupijo po polovični ceni,
- svojci zaposlenih jih dobijo s 30-odstotnim popustom.

Vabljeni.

Koordinator finalizacije ulitkov

GORAZD FIŠER
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Gorazd Fišer

Sem Gorazd Fišer, po izobrazbi strojni tehnik. V Talumu oziroma v tedanjem TGA-ju sem se zaposlil leta 1988 kot elektrolizer v elektrolizni hali B, v kateri sem bil zaposlen vse do marca 2006. Zaradi zaprtja hale B mi je bilo med prvimi desetimi ponujeno delovno mesto rentgenologa v Ulitkih. Po oblikovanju treh izmen sem prevzel delovno mesto vodje finalizacije, vzporedno pa tudi vodenje izmene v času odsotnosti vodje izmene. Po notranjem prestrukturiranju se je ime delovnega mesta spremenilo, delo in naloge pa so ostale enake oziroma še zahtevnejše. Moje sedanje delovne naloge so koordiniranje del v oddelku finalizacije, termična in mehanska obdelava, pri menjavi vodje izmene so dodane izdelava jeder, talilnica in livarna ulitkov. Delo, ki ga opravljam, je zelo razgibano, saj se nenehno soočam s težavami, ki jih poskušam skupaj s sodelavci rešiti na najlažji način. Pri delu je velik poudarek na kakovosti, ki je pomembna pri vseh delovnih operacijah, kajti zavedam se, da samo s kakovostnim in natančno izdelanim izdelkom lahko konkuriramo na zahtevnem trgu. ■

Upam si!

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Jože Gavez

Junija je prejel diplomo Štajerske gospodarske zbornice za inovacijo Podaljšanje življenjske dobe zapornic za talilno peč. Inovator je, odkar je zaposlen v naši tovarni. Odločili smo se z njim narediti intervju.

Najprej se, prosim, predstavi. Kdo si, kaj in kje delaš v Talumu?

Rojen sem bil 17. decembra 1958. Do 23. leta sem živel na domačiji, potem pa sem se poročil in se preselil na obrobje Ptuja. Osem let sem delal v Elektro kovinarju na Ptuj. Delal sem pretežno na terezu. Ker sem si ustvaril družino, sem potreboval več prostega časa.

V ključavničarski delavnici livarne zlitin delam kot vzdrževalec.

Kdaj si prišel v Talum? Kakšna je bila tvoja pot v »fabriki«?

V takratno podjetje TGA sem prišel leta 1985 na mesto vzdrževalca v TOZD Vzdrževanje. Kot vzdrževalec sem začel in še vedno delam pri vzdrževanju livarn.

Kakšna je po tvojem mnenju razlika med prej in zdaj v Talumu?

Ni primerjave, kar se tiče urejenosti podjetja in organizacije dela.

Slovenija je že več kot 20 let samostojna. Videti je, da nam ne gre najbolje. Kaj misliš o tem?

Bili so časi, ko nam res ni ničesar manjkalo, vendar enako kot v drugih državah tudi nam ni prizanesla recesija.

Gremo k inovacijam. Kako dolgo se že ukvarjaš z inovativnostjo?

Inovativnost me spremlja pravzaprav od začetka moje delovne poti.

Katere od svojih inovacij bi poudaril?

Problemi, ki nastajajo v proizvodnji in jih moramo vzdrževalci urejati in odpravljati, me silijo, da se včasih pojavi zamisel, ki olajša delo posluževalca procesa in tudi vzdrževalcev. Ena mojih boljših inovacij je bila v Izparilnikih, ko sem na čistilnem bazenu uredil sistem za vzdrževanje nivoja vode.

Kako danes deluje sistem inovativnosti v Talumu? Se ti zdi, da je prijazen do inovatorjev?

Sam nikoli nisem imel težav s prijavljanjem koristnih predlogov.

Bi bilo treba v sistemu kaj spremeniti in če, kaj?

Mislím, da so koristni predlogi danes premalo ovrednoteni.

Inovativnost pravzaprav pomeni prihodnost Taluma. Še nikoli nismo toliko razmišljali o novih izdelkih in storitvah. Kaj bi bilo treba

narediti, da bi zaposleni čim bolj razmišljali o novih stvareh in prijavljali čim več inovacij? Kaj meniš o nagradah? Kdaj so primerne denarne nagrade in kdaj pohvale?

Glede na to, da plače niso velike, je spodbuda inovatorjev za inovacije in koristne predloge lahko samo finančna.

V nekaterih delovnih okoljih inovatorji naletijo na težave. Kaj meniš o tem?

Iz pogovorov med sodelavci iz drugih naših družb lahko ugotovim, da tisti, ki bi morali inovativnost spodbujati, včasih nagajajo pri reševanju problema.

Kako vidiš spodbujanje zaposlenih za inovacije? Kaj je tisto, kar bi spodbudilo ljudi?

Nadrejeni bi morali spodbujati delavce, da bi podajali rešitve kot koristne predloge.

V družbi Talum Livarna ste dobili Nemakovo nagrado odličnosti. To kaže na izredno dobro delo v vašem okolju. Kaj lahko poveš o tem?

Zelo sem zadovoljen, ko slišim za pohvale Livarni, saj smo vsi skupaj tim, ki »zmore skoraj vse«.

Že danes se pogovarjamo, da nekoč (čez 10 let?) ne bomo več proizvajali primarnega aluminija. Se v Livarni že pripravljate na to obdobje?

V Livarni se že dolgo časa trudimo, da bi proizvodnja lahko tekla tudi brez elektrolize. K temu vsekakor pripomore talilna peč T4, ki mora biti za doseganje ciljev vedno v »kondiciji«.

Kje si ali pa boš preživel dopust?

Na dopust še vedno radi gremo na morje, kjer se zelo sprostim. Letos grem že z vnučkom, ki mi bo delal dodatno veselje.

Imaš kakšen konjiček? Kaj najraje počneš v prostem času?

Kot hobi mi ostaja delo v gorici na domačiji.

Kako vidiš razmere v Talumu? Kaj bi sporočil vodstvu in kaj sodelavcem?

Vidi se, da se vsak po svojih močeh trudi, da obdržimo podjetje, ki nam bo v prihodnosti nudilo še boljše možnosti za preživetje. ▣

»Glede na to, da plače niso velike, je spodbuda inovatorjev za inovacije in koristne predloge lahko samo finančna.«

ODVISNE DRUŽBE

Storal in Talum Izparilniki skupaj

Od 1. junija 2012 poteka proizvodnja izparilnikov v okviru družbe Storal, d.o.o., in v tej družbi so zaposleni tudi vsi tisti, ki so delali v proizvodnji izparilnikov pred navedenim datumom.

BRIGITA AČIMOVIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Družba ima skupaj 40 zaposlenih, od tega je 50 odstotkov delovnih invalidov, in priznan status invalidskega podjetja, s čimer lahko koristi določena sredstva tako za plače kot za nadaljnji razvoj in izvedbo investicij v prihodnje. V začetku meseca je bilo spremenjeno ime družbe, tako da se od 4. junija dalje imenuje Talum Izparilniki, d.o.o. Tako jo bodo lažje prepoznavali v tujini, saj je program izparilnikov močno vezan na kupce iz tujine.

Razlogi za spremembe so bili predvsem v sinergijah, ki jih dosežemo in dodatni programi omogočajo za stabilnejše ohranjanje dela in zaposlitve vsem, še posebej delovnim invalidom, ter ustrežnejše nastopanje na trgu. Nova organiziranost nudi več možnosti dela v različnih programih, kar je v razmerah tako tur-

bulentnega stanja gospodarstva, kakršno je sedaj, še kako pomembno. Nove ideje in programi na področju proizvodnje izparilnikov omogočajo dopolnjene in razvojno usmerjene proizvode, širjenje trga in dohodka.

Program proizvodnje izparilnikov obstaja v Talumu že več kot 30 let. V ta program smo v preteklosti investirali predvsem zaradi nujenja drugega ustreznega dela delovnim invalidom. Pri izparilnikih je bilo v vsem času proizvodnje zaposlenih veliko delovnih invalidov, zato je njihovo nadaljnje poslovanje s statusom invalidskega podjetja najbolj racionalna možnost. Pridobijo tisti, ki delajo v programu izparilnikov. Zaposleni v programu Storal pa v primerih zmanjšanja naročil njihovih izdelkov pridobijo nove možnosti dela druge. □

Delavnica Storal

Obrat izparilnikov

Z nami dela študentka iz Belgije

V času od julija do septembra bo v Strateškem razvoju na mednarodni študentski izmenjavi gospodična **Aurélie Bénédicte Brigitte Laureys**, ki študira na Univerzi v Gentu v Belgiji. Za izmenjavo sta poskrbela študentska organizacija IAESTE Slovenija in Kadrovska služba Taluma.

MAG. BOŠTJAN KOROŠEC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Aurélie Bénédicte Brigitte Laureys

Aurélie študira na smeri Znanost materialov – metalurgija, usmerja pa se na področje kovinskih materialov. Ker se doslej še ni srečala s proizvodnjo primarnega aluminija in izdelkov iz aluminija, je bila njena odločitev za Talum več kot pravilna.

V prihodnjih tednih bo obiskala vse naše procese proizvodnje in storitev, tako da jo boste lahko srečevali v različnih okoljih v Talumu. Zanj bodo zelo dobrodošle tudi vaše razlage in informacije o poslovanju podjetja. Aurélije tekoče govori francosko, nizozemsko, nemško in angleško, obvlada pa tudi že ključno besedo

za osnovno sporazumevanje v slovenščini: pivo!

Aurélije smo vključili v enega izmed razvojnih projektov v Strateškem razvoju. Njena naloga je raziskati in predstaviti področje uporabe disperzijsko utrjenih aluminijevih zlitin. Gre za postopek, pri katerem nameravamo uporabiti obstoječi aluminijev prah v Talumu za izdelavo končnih izdelkov. Aurélijeva naloga je del raziskovalno-razvojnega projekta Tehnologije aluminijevih prahov, ki ga vodi dr. Stanislav Kores. Septembra bomo Aurélije prosili, da v Aluminiju predstavi svoje izkušnje in občutke o Talumu in Sloveniji sploh. □

Odlična predstava mlajših dečkov na Gothia Cup na Švedskem

Ekipa mlajših dečkov NK Aluminij (U 14) se te dni mudi na enem izmed največjih nogometnih turnirjev na svetu, saj na njem **sodeluje 1.625 ekip in 37.200 članov iz 80 držav, ki igrajo nogomet na 110 nogometnih igriščih.**

DEJAN LEVANIČ

FOTO: ARHIV NK ALUMINIJ

NK ALUMINIJ
KIDRIČEVO

Naši fantje so na prvi tekmi turnirja Gothia Cup premagali vrstnike s Škotske. Ekipo Valspar FC so premagali z rezultatom 4 : 0. V nadaljevanju so bili boljši tudi od brazilske ekipe Hipica Campinas, saj so jih premagali z rezultatom 3 : 0. Na tretji tekmi, proti domači ekipi Bjarreds IF E, pa so dosegli izjemen rezultat 9 : 0.

Vabimo vas k spremljanju turnirja na naši spletni strani <http://www.nkaluminij.net/nasl-ovnica/> in na uradni strani turnirja <http://www.gothiacup.se/eng/>.

Če vas turnir zelo zanima, vam zagotovimo tudi živo javljanje z njega ter poročanje o rezultatih in poteku tekmovanj. □

Naši mladi nogometaši do 14 let

Radi bi, da se nam pridruži več mladih

V okviru praznovanja občinskega praznika je organizirano tudi tekmovanje gasilcev iz občine Kidričevo, ki je letos potekalo v Lovrencu. Udeležilo se ga je 35 desetih v vseh kategorijah (pionirji, mladinci, mladinke, člani A, članice A, člani B, članice B, veterani). Med njimi so bili tudi gasilci Prostovoljnega gasilskega društva Talum.

MARJAN RAMPRE

FOTO: MARJAN RAMPRE

Priprave na tekmovanje so se začele že precej prej. Desetine začnejo vaditi vaje, ki so predpisane za tekmovanje v posameznih kategorijah, uspeh na tekmovanju pa je odvisen od resnosti gasilcev v desetini, ki se pripravljajo za tekmovanje. Letos nam je uspelo sestaviti dve desetini, desetino veteranov in desetino v kategoriji B, v kateri lahko nastopajo gasilci, starejši od 30 let. V društvo je včlanjenih več mlajših gasilcev, ki bi lahko nastopali v kategoriji A in še niso stari 30 let, vendar se ne morejo udeleževati vaj, saj so si morali službo poiskati v podjetjih, ki imajo večino dela na terenu. V preteklosti je bilo to malo drugače, saj so člani gasil-

skega društva imeli prednost pri zaposlitvi v Talumu. Kljub temu smo z rezultati, ki smo jih dosegli, kar zadovoljni, saj so veterani zasedli četrto mesto, člani B pa tretje.

V društvo si prizadevamo pridobiti čim več mladih, vendar nam to ne uspeva najbolje, saj v Kidričevem ni prevelikega zanimanja za delo v gasilskih vrstah. Mladi sicer pridejo, vendar ne vztrajajo, saj jim takoj na začetku ne moremo ponuditi vseh ugodnosti, torej tistih, ki jih imajo gasilci z daljšim stažem.

Upam, da bomo v prihodnje uspešnejši pri iskanju mladih gasilcev in bomo z lahkoto sestavili več desetih. □

Predaja raporta

Naši gasilci na tekmovanju

Fotografije meseca

Lepotec planin. Foto: Stanko Jus.

Regata. Foto: Miran Jeza.

Ribiči. Foto: Miran Jeza.

Sončnice. Foto: Lidija Kosi.

Med salonskim humanizmom in osebno etiko

Hudič je hudič, ker misli, da je dober.
(Križa humanizma, Ramiro de Metzu, 1875–1936)

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Živimo v čudnem obdobju, ko je strašno »nobl« govoriti o humanizmu. Če na humanizem gledamo površno, potem ga zaznavamo kot pozitiven odnos do bližnjih. Toda humanizem si ne naliva vedno čistega vina in vse prevečkrat pije »kislo čmigulo« iz kristalnih kozarcev. Upam, da vas moj način razmišljanja ne bo pahnil v poltni pesimizem. Moj namen ni spreminjanje vašega odnosa do humanitarnosti, le pokazala vam bi rada, da ni vse zlato, kar se sveti, in vas spodbudila k razmišljanju o stvareh, na katere smo premalo pozorni in jim pripisujemo večji pomen, kot jim dejansko pripada. Če želimo razumeti pojem humanizma, potem moramo nujno odpotovati nazaj, h koreninam tega pojava. Krivično bi bilo zapisati, da se je humanizem razvil takrat in takrat, saj je humanizem star toliko, kot je staro človeštvo. Kot filozofska ali umetniška smer se je razvil v 14. in 15. stoletju in je temeljil na novem optimističnem pogledu na svet, prežetem s spoštovanjem človekovega dostojanstva. Vse lepo in prav. Toda kdaj lahko govorimo o humanizmu in kdaj je humanizem samo krinka za osebne interese posameznikov in skupin? Pristen humanizem vedno izvira iz osebne etike, ki ni nič drugega kot naša čustva, ki se porajajo ob spoznanju, da je nekdo ali nekaj potreben naše nesebične pomoči. Danes pa so mediji polni besedi-

čenja o humanizmu. Tukaj ne gre za osebno etiko, o kateri sem pravkar govorila, temveč za salonski humanizem oziroma kupovanje odpustkov ali izgubljene nedolžnosti.

Verjetno nimate pojma, o čem govorim, zato vam bom poskušala na domač način pokazati, kako sama dojemam salonski humanizem in v čem je njegova zlaganost.

Obstajajo ljudje in skupine, ki so si v času tranzicije in zaradi kaotičnih razmer začeli na dvomljive načine kopičiti svoje premoženje. Njihovo premoženje je takšno, da bi se povprečnemu človeku zavrtelo od vseh ničel za številkami. Potem takšnega človeka, ki je zaradi dvomljivo nakopičenega bogastva izgubil stik z realnostjo, v nekem trenutku, v najsevernejših legah osebne vesti, začne razjedati kal slabe vesti. Morda ga prizadene kakšna osebna trage-

uravnoveženja človeške blaginje? Mar ni v tem primeru prav ta sistem zatajil, saj je dovolil, da si nekdo nakopiči več, kot bo potreboval, in nato odpove še enkrat, ko dovoli, da »kvazihumanist« ta denar razdaja okoli sebe, da si kupuje svoje odpustke, da krpa svojo vest, da si kupuje miren spanec, da si kupi osebno promocijo in opere svoje ime. Je torej to humanizem? Za moje pojme ni, vi pa presodite sami. Če se je nekdo odločil, da bo drugim jemal, potem naj živi v svojem napuhu in z vsemi očitki ter gnevom kot stranskim produktom ali osebno odgovornostjo za ravnanja. Kdo ga je prosil, da podarja? S kakšno pravico deli? Mar ni delitev v pristojnosti sistema in njegovih organov? In kdo je humanist, da lahko odloča, komu podariti nekaj, kar pravzaprav sploh ne bi smelo biti njegovo.

dija, ki se je ne da odkupiti z denarjem, ali pa ga iz neznanega razloga popade usmiljenje. Nekoč so šli ljudje po odpustek v cerkev, tako so kupili svojo nedolžnost in se spričo samega sebe odkupili za vse tisto, kar so drugim jemali, da so lahko sebi kopičili. Kaj naredi takšen človek danes? Gre se salonski humanizem ali humanizem iz naslonjača. Košček svojega bajnega premoženja podari v humanitarne namene in časopisi se razpišejo o njegovi blazni humanitarnosti in človeški tenkočutnosti. Mediji ga povzdignejo v nacionalnega junaka, ki sebi trga, da daje drugim. Vprašajmo se, ali ni ta gesta malce zlagana in ostudna. Kaj se je zgodilo s sistemom, ki ima vlogo

In kaj je humanitarnost? Humanitarnost je vse to, s čimer si ljudje pomagamo vsak dan. Podarjamo nekaj, kar ima v naših očeh vrednost, a vemo, da bo drugemu pomagalo bolj, kot bi pomagalo nam v danem trenutku. Humanitarnost je nekaj, kar se podedi iz prekatov naše srčnosti in občutljivosti. Humanitarnost je za moje pojme, ko človek s težavo podarja, a podarja, ker ve, da je nekdo v stiski. Zanj ni pomembno, ali bo na prvi strani časopisa, ali bo dobil kaj v zameno, zanj je pomembno, da v nečloveškem trenutku ostane človek. Mislim, da je humanitarnost ena izmed stvari, ki nas loči od vsega drugega na tem planetu. ■

Zgodbo o Talumu je mogoče pripovedovati na različne načine

Leto 2012 je odeto v barve kulture, ki si jih je v sklopu projekta EPK in pod naslovom »Uf, industrija« nadel tudi Talum. Tako smo prek umetnosti in kulture spoznali, da nismo samo lahkotno srebrni, temveč polni simbolike in tako pestri, da prek nas umetnost pripovedujejo zgodbe, polne tradicije in novodobnih apelov za prihodnost. Umetnost je prostor, v katerem se srečujeta preteklost in prihodnost in v katerem ni slabih idej. Je samo neskončna kreativnost, ki v človeku budi željo po drzno novem in lahkotno nevsakdanjem. Prav to dejstvo je botrovalo, da sta se srečala aluminij in hrvaška oblikovalka nakita Ines Vlašić, ki je v njem prepoznala zgodbo ter jo prefinjeno in s polno mero domišljije vtakla v svoj nakit.

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: BORIS FARIČ

«Smo lahkotni kot metulji in kreativno bogati kot drevesa.»

Projekt, v katerega smo vstopili, je za Talum velik izziv, saj smo z njim prestopili svoje meje in si na industrijo dovolili pogledati še iz drugih smeri in zornih kotov, ki odkrivajo nove možnosti našega prihodnjega razvoja. Dokazali smo, da smo lahko široki in lahkotni kot metulji, ki so naš simbol, in bogati kot drevesa, na katerih vsako jesen dozori novo aluminijasto jabolko, ki že več kot pol stoletja zagotavlja eksistenco ljudem, ki z njim delijo svoje

zgodbe. Talum ni ena sama zgodba, Talum je šopek zgodb ljudi, ki ga soustvarjajo. In prav zaradi šopka zgodb, ki se navsezadnje kažejo tudi v kreativni umetnosti, tovarna kljub gospodarski krizi podpira nastajanje razstav, gledaliških iger, zgoščenk, knjig, pesniških zbirk, zbornikov in koncertov. Največji poudarek pa vsekakor namenja podpiranju slikarske dejavnosti, saj velja za pomembnega mecena sodobnega likovnega ustvarjanja v Sloveniji. Tako je v vseh teh letih ustvaril zajetno zbirko likovnih del, ki je v tem trenutku dosegla število 500.

Kdo je Ines Vlašić?

Preden predstavimo dela mlade umetnice, ki svojo kreativnost izraža prek modnega nakita, je prav, da poznamo njeno življenjsko zgodbo, iz katere ustvarja. Ines Vlašić je bila rojena leta 1971 v Varaždinu. Že zgodaj je začutila, da jo neustavljivo vleče v svet različnih kovin in materialov, s katerimi lahko pripoveduje svoje zgodbe o tradiciji, o družini in s katerimi podoživi vsakdanje trenutke, ki jo navdihujejo. Zase pravi, da z navdihom nima težav, saj jo navdihuje vse. Lahko je to

pesem iz filma, moževo delo, mačka, ki njeno mamo spremlja na tržnico, zgodba o ribiču Palunku ... Njena domišljija nima meja. In prav ta ljubezen do ustvarjanja prek lepote nakita jo je nagovorila, da poklic keramičarke zamenja z oblikovanjem unikatnega nakita. Tako pod njenimi prsti že več kot petnajst let nastajajo unikatne kreacije iz steklene mase, srebra, zlata in drugih kovin ter materialov, ki jih spretno povezuje v zgodbe. Pri nakitu torej ne gre samo za umetelno oblikovanje, temveč za razmišljanje o simboliki in sporočilu, ki ga bo nakit govoril tistemu, ki se z njim kiti, in vsem nam, ki ga občudujemo.

Harmonična umetniška naveza

Kaj dobiš, če v zakonski jarem združiš dve umetniški duši? Ines in Josip Vlašić sta pravi odgovor na to vprašanje, saj se v tej umetniški navezi harmonično dopolnjujeta. Josip se ukvarja z malo plastiko, izdeluje skulpture in slika. Obožuje poletna pohajkovanja po šibeniških otokih, kjer nabira naplavljen les, odpad mor-

Zgodba o steklu

Najstarejši predmeti iz steklene mase izhajajo iz okoli 3000 let pred našim štetjem. Stoletja so se razvijali priprava, sestava in oblikovanje mase, danes pa si življenje brez stekla težko predstavljamo. Od vsega začetka je s svojo trdoto, prozornostjo, barvo in drugimi optičnimi lastnostmi spodbujalo človekovo kreativnost, tako da je človek ne le ohranil obrt do današnjih dni, ampak jo tudi vsestransko razvijal. In prav zaradi teh lastnosti je steklo rdeča nit Inesinih kreacij. Način izdelovanja steklenih jagod (perl) se napaja v zametkih iz antike, je pa umetnica ena redkih, ki danes na ta način izdeluje unikatni nakit. Ines pravi, da ima recepturo, po kateri oblikuje stekleno maso, a ta receptura je njena sladka skrivnost. Steklo obožuje, ker je krhko in nežno. Vanj vpleta srebro, ki je za njene pojme tipično ženska kovina. Tudi zlato občasno vplete v svoje kreacije, a ji ni tako pri srcu. Na svoj nakit ne gleda samo kot na predmete za kitenje. Nakit je zanjo veliko več. Ko so se lju-

ja, in ga s polno mero kreativnosti reciklira v umetniške stvaritve. Tako kot Ines tudi on ljubi minimalizem, ki se daje čisto in neposredno, brez nepotrebnega kiča. Njuna umetnost se krasno dopolnjuje in s seboj nosi zgodbo o tej nenavadni ljubezni.

dje prvič okrasili z nakitom, izdelanim iz kosti in zob, so verovali, da jih bodo ti talismani obvarovali pred nevihtami, potresom, pred drugimi ljudmi in živalmi. Tako je nastal prvi nakit, ki so mu kasneje začeli dodajati steklo.

KULTURA

Nakit z bogato simboliko

Pri nakitu, pod katerim se podpišuje Ines Vlašić, ne gre samo za umetelno oblikovanje, temveč za skrbno in premišljeno kreacijo, ki najprej nastane v njeni domišljiji, nato pa se prek bogate simbolike in sporočila prenese na tistega, ki si ga je nadel. Tako je pod njenimi spretnimi prsti nastala serija nakita, v katero je vtakla dediščino našega mesta. Preplet srebra in pisanih replik antičnega stekla so prisopodoba za vedno prisotno starino, ki prežema mesto Ptuj. Nakitu je nadela imena, ki so uvod v zgodbo mesta. Tako se lahko okitite z ogrlico Moj grad, z broško Za srečo, uhani Obhod, ogrlico Metulj s Ptujskega gradu in z drugimi. Njena domišljija ne pozna meja.

Potovanje iz preteklosti v prihodnost

V petnajstih letih, odkar se resno ukvarja z izdelovanjem tega zanimivega nakita, je sodelovala na več revijah na Hrvaškem in v Sloveniji. Njen nakit in tehniko izdelave steklenih kreacij naročajo mnogi muzeji. Repliko nakita iz stekla in srebra je izdelala za Muzej antičnega stekla v Zadru, za zagrebški Muzej umetnostni in obrti pa je izdelala nakit na temo secesije in art decoja ...

Talum, odet v steklo, srebro in aluminij

Unikatni kosi nakita ustvarjalke Ines Vlašić so na ogled v stekleni vitrini v pritličju upravne zgradbe naše tovarne. Na ogled bodo vse do konca prihodnjega leta. Ines je v nakit vpletla bogato tradicijo naše aluminijske industrije, prežeto z lahkotnostjo in skrbjo za naravno okolje. To prežetost izražamo s simbolom metulja, drevesa, jabolka ... Vsi ti simboli so skrbno prepleteni s srebrom in pisanim steklom, vse skupaj pa je začinjeno z dodatki aluminija. Nakit je poimenovan s hudomušnimi imeni. Naj jih navedemo samo nekaj: Varna ljubezen, Zate sem se uredila, Spomni se metuljev v škaticah ... Končujem z mislijo, ki se mi je porodila ob pisanju besedila:

«Drage dame, okitite se ... Estetski, prefinjen in skrbno izbran nakit žensko spravi v nebesa, moškega pa ob pamet in denar ...» ■

V samoti bombaževih polj

V sklopu projekta Evropske prestolnice kulture je v koprodukciji Mestnega gledališča Ptuj, Mini teatra Ljubljana in Novega kazališta Zagreb nastala dramska uprizoritev kulturnega dramatika Bernard-Marie Koltèsa z naslovom V samoti bombaževih polj (Dans la solitude des champs de coton). Drama je bila premierno predstavljena v četrtek, 21. junija 2012, ob 21.00 uri v hali B naše tovarne. Za vse tiste, ki ste zamudili predstavo ali pa vas takšni dramski dogodki ne pritegnejo, bom v tej tako imenovani recenziji ali povzetku poskušala orisati večsmerni dvogovor, ki je v soparnih nočeh polnil prostor za starimi zidovi legendarne hale B, ki so v soju živega ognja in luči pred našimi očmi zaživele kot skrivnostna kulisa aluminijastega teatra.

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Igra je nastala pred natanko 25 leti, a zdi se prav preroška, saj se dialog boleče dotakne tistih kotov naših življenj, ki jih želimo prezreti. To je spoznanje, da naša življenja niso nič drugega kot niz prodaje in nakupa naših lastnih

želja, med katere smo razpeti. Koltès je v svojo zgodbo postavil dva akterja, ki sta si na videz nasprotna, saj stojita na različnih bregovih sodobnega potrošništva. Na eni strani ponudnik, na drugi strani kupec, vmes pa

Marko Mandić in Robert Waltl

Avtorji gledališke predstave

deroča reka hrepenenj, spoznanj, želja, gneva, strahov, nasilja, ljubezni, osamljenosti, izgubljenosti, razdvojenosti ... A to nasprotje med akterjema je samo navidezno, saj v igri tako spretno manipulirata z vlogami, da na koncu ne veš, kdo kupuje in kdo prodaja. In tako je tudi v naših življenjih. Ves čas smo v vlogi prodajalcev in kupcev. Tudi takrat, ko uveljavljamo svoj prav, ne počnemo nič drugega, kot spretno prodajamo svoje želje. Po drugi strani pa istočasno kupujemo želje drugih. V izbranem besednem vrtničkarstvu pa se avtorjevi nazori podajajo nevsiljivo in brez nadležnega moraliziranja o tem, kaj je prav in kaj narobe ... V tem slogu se igra sklence z epilogom, saj predmet menjave med akterjema ostane skrivnosten ali tako imenovani gordijski voz, ki ga igralca prek dialoga namenoma nista razvozlala, saj tako izziv preide na gledalca. Pot navznoter je vedno lažje prehoditi skozi drugega. Tako lahko rečemo, da smo drug drugemu učitelji. In medtem ko saniramo ekonomske krize, je človek zapuščen. Prava drama se torej dogaja v človeku, saj ne vemo več, kdo smo. Smo potrošniki ali prodajalci? Kaj kupujemo in kaj prodajamo? Ta enigma je rešljiva samo s poznavanjem naših lastnih želja, ki so se odtujile, tako kot se je človek odtujil od drugih in posledično tudi od samega sebe. Želja postane središče drame, vojne, ljubezni in sovraštva, ki se neposredno uprizarja v dialogu igralcev kot rekonstrukcija sodobnega potrošništva. Potrošništvo kot poligon, na katerem se pod neonskimi lučmi vsak dan odvija bitka med prodajalci, ki želijo prodati, in potrošniki, ki želijo kupiti. Navsezadnje niti ni pomembno, kaj želijo kupiti, saj nas nobena stvar več ne odžaja. Kupce namreč bolj osrečujejo samo pogajanje in potrošniška mrzlica kot pa posedovanje tega, kar so v tej spretni manipulaciji kupili. Vsak gledalec je igro doživel skozi sito svojega lastnega doživljanja sveta, zato moj opis ni absoluten. Je samo ena izmed interpretacij, ki sem si jo dovolila deliti z vami. ■

Kaj prodajamo in kaj kupujemo?

S predstave V samoti bombaževih polj

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Hoja za zdravje

Ko prihaja čas dopustov, smo z mislimi pogosto nekje na morju, v gorah ali na sprehodu v bližnjem gozdu. Ob tem, da si malo odpočijemo, naredimo kaj koristnih domačih opravil, je to tudi čas, ki ga lahko koristno uporabimo za rekreacijo. Veliko talumovcev se že aktivno ukvarja z različnimi športnimi in rekreativnimi dejavnostmi. Dopust je lahko pravi čas za tiste, ki tega še ne počnemo, da naredimo nekaj zase in se začnemo ukvarjati s kakšno dejavnostjo. Verjetno najpreprostejša, brez posebnih priprav in pripomočkov je hoja. Začnemo lahko takoj. Lansko leto oktobra smo se poskušali v spretnosti nordijske hoje, jeseni bomo aktivnosti ponovno obudili. Tokrat pa nekaj o »navadni« hoji.

[HTTP://WWW.POSRCUMLAD.SI/CLANKI/HOJA-ZA-ZDRAVJE.HTML](http://www.posrcumlad.si/clanki/hoja-za-zdravje.html)
 ?CHASH=EB351DAE70FE3E2B822F9DB064741353A ZA ZDRAVJE
 FOTO: DARKO FERLINC

ZDRAVO TALUM

Hoja je človekov najnaravnejši in najpreprostejši način gibanja in prav zato tudi najprijetnejša vadba za izboljšanje telesnega in duševnega počutja. Toda če na hojo pogledamo z vidika športne kulture, se njena vrednost oplemeniti – postane lahko celo »čarobna formula« za izboljšanje gibalnih sposobnosti in aktivnega zdravja. Načrtna in redna vadba hoje namreč prinaša dobro počutje, odpravlja težave s prekomerno telesno težo in pripomore k učinkovitejšemu umskemu in telesnemu delu. Če hodimo v prijetnem naravnem okolju ali v dobri družbi, je učinek še večji.

Učinek hoje na organizem

Hoja (če traja vsaj pol ure ali več) je ena izmed najprimernejših in najučinkovitejših oblik vadbe za vzdržljivost. Povečana obremenitev, če je redna in vztrajna, prilagaja (adaptira) organizem na nove, povečane zahteve. Delovanje srca postane gospodarnejše, saj lahko ob manjši frekvenci pošlje po žilah večjo količino krvi. Ožilje ostaja prožno in se v mišičnem tkivu bolj razveja (kapilarizacija), kar izboljša možnosti

prenosa kisika. Okrepijo se tudi dihalne mišice, kar pripomore k izboljšanju tehnike dihanja. Prsni koš ostane prožen tudi v drugi polovici življenja. Pri hoji deluje in sodeluje kar 54 večjih in manjših mišic. To so predvsem mišice spodnjih okončin in medeničnega obroča, medtem ko so manj aktivne mišice zgornjih okončin, ramenskega obroča in trupa. Predvsem mišice zgornjih okončin lahko dodatno obremenimo, če pri hoji uporabljamo palice. Z njimi zlasti pri hoji navzdol razbremenimo pritisk na sklepe in hrbtenico.

Poleg povečanja mišične moči ne smemo spregledati ugodnega vpliva hoje na gibljivost sklepov spodnjih okončin, pri čemer se upočasni tudi procesi staranja sklepne hrustančevine. S tem posredno preprečujemo tudi pojav artroze. Hoja sodi med najučinkovitejše metode vsakodnevnega spopadanja s stresom. »Hoja naredi modreca in poeta,« še pravijo modri ljudje. Med to najbolj naravno obliko gibanja se namreč najhitreje sprostimo, medtem ko zadihamo s polnimi pljuči in se

predamo užitkom narave. To še posebej velja, če se podamo na pot po svežem zraku in prijetnih gozdnih poteh.

Oprema za hojo ne zahteva velikih stroškov. Osnovno vodilo pri njeni izbiri naj bo udobnost in učinkovitost. Tako oblačila kot obutev nas morajo ščititi pred mrazom in vlago in hkrati omogočiti zračenje. Pri obutvi bodimo pozorni predvsem na oblikovanost podplata, ki naj omogoča dobro oprijemanje podlage.

Vedeti moramo, da ni nepomembno, kje hodimo. Pri izbiri upoštevajmo kakovost tal, razgibanost (konfiguracijo) poti, gostoto prometa, kakovost in temperaturo zraka. Za dobre poti so značilni: prožna tla, delno po ravnem, delno po valovitem svetu, brez motornega prometa, svež zrak. Morebitne drevesne korenine nas ne smejo motiti, izkoristimo jih za krepitev gležnjev. Za hojo so najboljše poti v gozdovih in parkih, ponekod ob rekah, potokih in jezerih. ■

S pohoda po Halozah

REKREACIJA

Prijemali so **predvsem** krapi

Tekmovanje ribičev Taluma

IGOR JEZA

FOTO: [HTTP://1.BP.BLOGSPOT.COM/_OYO5NNPNVCA/S9W3IJK1PEI/AAAAAA-
AAAS/M1XXQLZBKIA/S1600/CARP+013.JPG](http://1.bp.blogspot.com/_OYO5NNPNVCA/S9W3IJK1PEI/AAAAAA-
AAAS/M1XXQLZBKIA/S1600/CARP+013.JPG)

Tako kot je že ustaljena navada, smo se 12. maja spet zbrali ribiči skupine Talum in Silkema ob ribniku v Moškanjcih, kjer je potekalo tekmovanje v lovu rib s plovcem. Vzelo lepem sobotnem dnevu se je zbralo okrog 30 ribičev. Po žrebanju štartnih števil smo se razporedili po označenih mestih ob ribniku in začeli loviti ribe. Ulov je bil soliden, saj so prijemale večinoma krapi in babuške. Tekmovanje je potekalo v športnem duhu in ob obilici dobre volje.

Na koncu smo stehali naložljene ribe in jih vrnili v ribnik. Glede na težo ulova je bil izid tak:

1. mesto: Sebastjan Letonja
2. mesto: Mario Kuret
3. mesto: Robert Žvegla

4. mesto: Robert Horvat
5. mesto: Bogdan Kerle

Prvi trije tekmovalci so prejeli pokale, vsi preostali pa majice z logotipom SKEI Konferenca sindikatov Kidričevo. Srečanje smo nadaljevali ob skromnem prigrizku v gostilni Žiher, kjer smo ostali do poznih popoldanskih ur ob prijetnem druženju in klepetu. Da je bilo vse tako, kot je treba, je poskrbel predsednik ribiške sekcije Ivan Petek. Da pa se lahko ribiči skupine Talum in drugih družb na naši lokaciji vsako leto družimo, gre zahvala vodstvu družbe Talum in sindikatu SKEI Kidričevo.

Vabljeni vsi, ki vas veseli lovljenje rib!

Merjenje moči kegljačev Taluma

MIRAN RITONJA

FOTO: MIRAN RITONJA

V petek, 22. junija 2012, smo izvedli kegljaško tekmovanje za pokal Skei Talum. Tekma je potekala na dvosteznem kegljišču pod tribuno stadiona Drava na Ptuj. Tam se družimo vsak petek od 20.00 do 22.00 ure, pridno treniramo in trošimo odvečne kalorije.

Tekmovali smo posamično po pravilih KZS, 4 x 30 lučajev (15 lučajev na polno in 15 lučajev na čiščenje po posameznem nizu). Tekmovanje je potekalo v prijetnem športnem vzdušju, katerega namen je sprostitve in druženje. Sojenje (po pravilih KZS) je odlično opravil Miran Ritonja, ki pa se je včasih moral tudi malo sprehoditi po stezah zaradi »modernega« kegljišča.

Stojijo: Milan Jerebič, Mirko Štagar in Igor jeza, sedita Stanko Horvat in Silvo Predikaka.

Kljub poletnim temperaturam se je tekmovanja udeležilo 21 zaposlenih v družbah Taluma. Kegljanje je kar garaška športna panoga in razveseljivo je, da so se nam pridružili tudi tisti z malo manj izkušnjami (kondicije). Tisti, ki so kegljali spet po dolgem času, so naslednji dan ugotovili, da imamo mišice, za katere drugače ne

vemo, da »obstajajo« (malce mišične utrujenosti). Za prva tri mesta je bilo treba pokazati vse svoje sposobnosti, kar se odraža v rezultatu – podrtih kegljih.

Pa še rezultati prvih treh:

1. Miro Haladea 479 podrtih kegljev

2. Miran Ritonja 475

3. Stanislav Horvat 458

Po tekmovanju smo se še naprej družili in ob prigrizku tudi poklepetali ter tako zaznamovali konec kegljaške sezone. Seveda pri tem ni manjkala podelitev pokalov. Tekmovalcem jih je izročil predsednik Skei Talum Igor Jeza, ki se

je prav tako preizkusil v kegljanju.

Za uspešno izvedbo tekmovanja gre zahvala sindikatu Skei Talum in Talum d. d.

Vse ljubitelje kegljanja vabimo, da se nam pridružijo!

Kegljaški pozdrav!

Zahvala

Tvoje srce je omagalo,
tvoj duh je zastal,
a spomin na tebe
bo večno ostal.

Ob boleči izgubi dragega očeta in dedka

Janeza Lubaja,

upokojenca Taluma iz Kraigherjeve ulice 24, se iskreno zahvalujemo sindikatu Taluma, šolama Gorišnica in Olge Meglič s Ptuja za izrečeno sožalje, cvetje in sveče. Posebna zahvala velja nje-

govim sosedom, ki so mu pomagali v času bolezni. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: otroci z družinama

Skupaj zmoremo skoraj vse

MI VSI SMO TALUM!

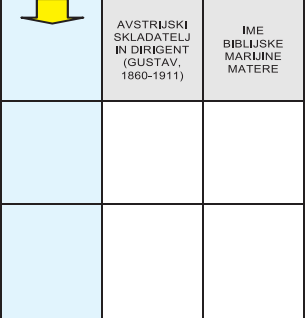
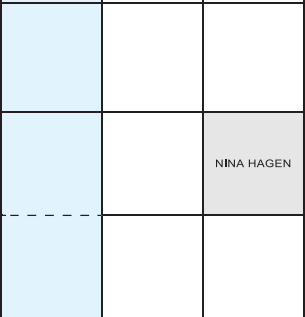
ODPRTOST
IN SODELOVANJE

Vrednote Skupine Talum

KRIŽANKA

SLOVARČEK: DILATOR – dilatacijska mišica, OKOCHA – nigerijski nogometaš (Augustine, 1973), ILARI – dekliški priimek slovenske pisateljice Karoline Kolmanič, FLAKE – nemški pisatelj (Otto, 1880-1963), ŠAZAR – izraelski pisatelj in politik (Zalman), ILEUS – neprehodno, zaprto črevo.

	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA 2012	POVOJ, ZAVOJ (MED.)	MESTO OB VZHODNI OBALI ZDA	PODZEMNI ŽUŽKOJED	STARO- GRŠKO BRENKALO	ROD TROPSKIH KUŠČARJEV	DILATA- CIJSKA MIŠICA	ITALIJANSKI NAFTNI KONCERN	KRAJ PRI KNINU NA HRVAŠKEM	
	OBLOGA NA BOLEČEM MESTU									
	ANTON AŠKERC									
										
	AMERIŠKI FILMSKI VESOLJČEK			JAPONSKA NABIRALKA BISEROV				TOVARNA GOSPO- DINJSKIH APARATOV IZ ČRNUČ		
	ZAPLETEN POLOŽAJ, STISKA			ANGLEŠKI ROK PEVEC				FRANCOSKI PISATELJ (BORIS, 1920-1959)		
					EDO TORKAR			NEOKUSEN OKRASEK		
	STARI SLOVANI				NEPRE- HODNO, ZAPRTO ČREVO					
	SLAVKO KRAJNC	DEKLIŠKI PRIIMEK SLOVENSKE PISATELJICE KAROLINE KOLMANIČ				NIGERIJSKI NOGO- METAŠ (AUGU- STINE, 1973)			EDOUARD LALO	
		DOMNEVNI DIVJI ČLOVEK NA KITAJSKEM	ZASLUŽEK ENEGA DNE			BRAZILSKI DIRKAČ SENNÁ			JAPONSKI FIZIK (LEO)	NINA HAGEN
							VRTNA RASTLINA			
							NAČRTO- VANJE IN UREJANJE MEST			
								GLIVIČNO VNUTJE V USTIH, SOR		
	RICHARD IRVING			KDOR KAJ STRGA				NOVA GORICA		
	ANGLEŠKI GLASBENIK (BRIAN)			PROSTOR OKOLI HLEVA						
					SVODI					
					KIKIRIKI					
	NAMEN, NAMERA, ZVIJAJČA							INDIJ		
	KATJA ESSON	AMERIŠKI IGRALEC (SHARIF, 1932)	ORANJE ZNAMENJE BOŽJASTI			NINA FOCH			GREGOR URBAS	
						IVAN LENDL			NAŠA AVTO- MOBILSKA OZNAKA	
						ARABSKI ŽREBEC			RADIO- TELEVIZIJA	
				IZRAELSKI PISATELJ (ZALMAN)					PRIČAKO- VANJE, NADA	
				HINKO NUČIČ					UČENJE	
	STAV- BARSTVO, STAV- BARSKA UMETNOST									
	DENARNA ENOTA V JUŽNO- AFRIŠKI REPUBLIKI					KRAJ PRI BLEDU				

Upal sem si!

Upam si!

Prestrukturiranje Taluma z inovativnostjo

Paul Héroult, izumitelj elektroliznega postopka pridobivanja aluminija
(Francija)